

DOCUMENT DE POLITICI

Evaluarea impactului asupra
protecției datelor cu caracter personal în cazul publicării
rapoartelor financiare ale partidelor politice și ale
campaniilor electorale

| **Autor:** Sergiu Bozianu

| **A contribuit:** Asociația Promo-LEX

| Toate drepturile sunt protejate. Conținutul acestui document poate fi utilizat și reprodus în scopuri nonprofit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX cu condiția indicării sursei de informație.

| Documentul de politici a fost elaborat în cadrul Proiectului "Advocacy pentru un nou Cod Electoral în Moldova", implementat de către Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar oferit de Uniunea Europeană și Organizația Internațională a Francofoniei.

| Opiniile exprimate în publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția donatorilor.

Finanțat de
Uniunea Europeană

Conținut

Noțiuni și abrevieri:	4
Actele normative și lista bibliografică.....	5
Actualitatea tematicii	5
Elemente metodologice în analiza impactului	6
Identitatea operatorului de date cu caracter personal.....	7
Categoriile de date cu caracter personal ce se intenționează a fi publicate	8
Scopul și temeiul legal al prelucrării datelor cu caracter personal.....	10
Mijloacele utilizate	13
Modul în care sunt respectate drepturile subiecților de date cu caracter personal	14
Tipurile de subiecți de date cu caracter personal vizați	14
Concluzii și recomandări	15

Noțiuni și abrevieri:

Date cu caracter personal – orice informație care identifică sau poate duce la identificarea unei persoane fizice (cum ar fi însă nelimitându-se la: nume, prenume, adresa de domiciliu, număr de telefon, data luna și anul nașterii, profesie/funcție, datele bancare, datele cu privire la starea financiară etc.)

Operator de date cu caracter personal – persoană fizică sau juridică, de drept publică sau privat, care determină scopurile prelucrării datelor cu caracter personal și după caz mijloacele utilizate;

Depersonalizarea datelor – modificarea datelor cu caracter personal astfel încât detaliile privind circumstanțele personale sau materiale să nu mai permită atribuirea acestora unei persoane fizice identificate sau identificabile ori să permită atribuirea doar în condițiile unei investigații care necesită cheltuieli disproporționate de timp, mijloace și forță de muncă;

Drepturile subiecților de date cu caracter personal – se are în vedere drepturile prevăzute la art. 12-17 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal: de a fi informat, de a avea acces la date, de intervenție, de opoziție și de a nu fi supus unei decizii automatizate.

Prelucrarea datelor personale – înseamnă orice operațiune sau set de operațiuni efectuate asupra datelor cu caracter personal sau asupra seturilor de date cu caracter personal, cu sau fără utilizarea de mijloace automatizate, cum ar fi:

- *colectarea* - strângerea, adunarea ori primirea datelor cu caracter personal prin orice mijloace și din orice sursă;
- *stocarea* - păstrarea pe orice fel de suport a datelor cu caracter personal culese (suport de hârtie și/sau în format electronic), inclusiv prin efectuarea copiilor de siguranță;
- *utilizarea* - folosirea datelor cu caracter personal, în tot sau în parte, de către și în interiorul operatorului, împuterniciților operatorului ori destinatarului, după caz, inclusiv prin tipărire, copiere, multiplicare, scanare sau orice alte procedee similare;
- *dezvăluirea/divulgarea* – mijloc de a face disponibile date cu caracter personal către terți prin comunicare, transmitere, diseminare sau punerea la dispoziție în orice alt mod;
- *ștergerea* - eliminarea sau înlăturarea, în tot sau în parte, a datelor cu caracter personal din evidențe sau înregistrări, prin împlinirea termenului de păstrare, la atingerea scopului pentru care au fost introduse, caducitatea, inexistența, inexactitatea.

Pseudonimizarea datelor – înseamnă prelucrarea datelor cu caracter personal într-un asemenea mod încât acestea să nu mai poată fi atribuite unei anume persoane vizate fără a se utiliza informații suplimentare, cu condiția ca aceste informații suplimentare să fie stocate separat și să facă obiectul unor măsuri de natură tehnică și organizatorică care să asigure neatribuirea respectivelor date cu caracter personal unei persoane fizice identificate sau identificabile.

IDNP – codul numeric personal atribuit de stat unei persoane fizice;

Evaluarea impactului asupra protecției datelor cu caracter personal – procedeu de verificare la etapa conceperii unei modalități noi de prelucrare a datelor cu caracter personal, asupra corespunderii cu cerințele din domeniul protecției datelor cu caracter personal, luându-se în calcul și alte drepturi concurente cum ar fi dreptul de acces la informație, dreptul la libertatea de exprimare etc.

Mijloace de prelucrare a datelor cu caracter personal – de regulă se are în vedere modalitățile de: colectare, stocare, utilizare, dezvăluire, diseminare, alăturare, combinare, distrugere etc., aplicate asupra datelor cu caracter personal, inclusiv mijloacele software (aplicații/programe) și hardware (computer, server oricare alt dispozitiv) utilizate.

Actele normative și lista bibliografică

1. Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal;
2. Codul electoral;
3. Legea nr.982/2000 privind accesul la informație;
4. Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare;
5. Legea nr. 294/2007 privind partidele politice;
6. Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative;
7. Legea nr.71/2007 cu privire la registre;
8. Legea nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate;
9. Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat;
10. Hotărârea 4401/2015 pentru aprobarea Regulamentului privind finanțarea partidelor politice;
11. Hotărârea nr. 2704/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali;
12. Hotărârea nr. 4176/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind finanțarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului;
13. Regulamentul (ue) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor);
14. Recomandarea Rec (2003) 4 a Comitetului de Miniștri pentru statele membre cu privire la regulile generale contra corupției în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale
15. Manualul de legislație europeană privind protecția datelor.

Actualitatea tematicii

Publicarea datelor cu privire la finanțarea partidelor politice, în mod special a identității persoanelor fizice și juridice, care contribuie cu mijloace financiare la susținerea partidelor politice a constituit subiect de interes major. La acest subiect, în perioada 2015-curent, în presa de investigații și în rapoartele organizațiilor din mediul asociativ, găsim mai multe informații care contestă lipsa de transparență în cazul rapoartelor financiare ale partidelor politice. În special, prin ne-publicarea datelor din rapoartele financiare ale partidelor politice cu privire la ocupația și funcția deținută de către persoanele fizice care contribuie cu cotizații și donații, se face imposibilă monitorizarea din partea societății civile dar și de către jurnaliștii de investigație, a modului în care se respectă acele limite și restricții de finanțare a partidelor politice prevăzute de legislația electorală. Mai mult, în spațiu public adesea sunt prezentate cazuri probate prin care se demonstrează finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale ale partidelor politice, necorespunzător cerințelor

legislației¹, iar în puținele cazuri, de către Comisia Electorală Centrală sunt aplicate sancțiuni contravenționale².

Pe de altă parte, reprezentanții Comisiei Electorale Centrale de fiecare dată invocau legislația din domeniul protecției datelor cu caracter personal și eventualele sancțiuni care ar putea fi aplicate de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal pentru publicarea acestor informații.

Așadar, având în vedere faptul că dreptul la viața privată în legătură cu prelucrarea datelor cu caracter personal nu este unul absolut³, dar este un drept concurent spre exemplu cu cel de acces la informație și libertatea de exprimare, concluziile evaluării impactului asupra protecției datelor va localiza problema abordată, va identifica riscurile și va propune soluții pentru asigurarea unui echilibru proporțional dintre aceste valori fundamentale.

Elemente metodologice în analiza impactului

Evaluarea impactului asupra protecției datelor cu caracter personal reprezintă o analiză realizată din exterior, ținând cont de cerințele prevăzute de art. 23 alin. (3) lit. c) din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, care are drept scop evaluarea intenției Comisiei Electorale Centrale de a publica ocupația și locul de muncă ale persoanelor fizice în calitate de contribuabili care oferă cotizații și donații partidelor politice.

Evaluarea impactului asupra protecției datelor este necesar de a fi realizat de fiecare dată când modul în care vor fi prelucrate datele, ar putea să aducă atingere drepturilor persoanelor fizice vizate, să încalce cerințele de legalitate, necesitate și proporționalitate, inclusiv să preîntâmpine, să minimizeze și/sau să excludă eventualele riscuri de admitere a ingerințelor nejustificate în viața privată.

La efectuarea evaluării impactului asupra protecției datelor cu caracter personal, urmează să se țină cont de următoarele aspecte:

1. Identitatea operatorului de date cu caracter personal – acest modul, are sarcina de a identifica cui îi aparține responsabilitatea de a decide modul în care sunt prelucrate date, dacă dreptul de a decide este prevăzut de lege, dar și limitele de care ar urma să se țină cont de către operatorul de date cu caracter personal.
2. Categoriile de date cu caracter personal ce se intenționează a fi publicate – sunt identificate categoriile de informații care se referă la persoanele fizice care vor fi oferite spre acces public nerestricționat.
3. Scopul și temeiul legal al prelucrării datelor cu caracter personal – în această parte a evaluării impactului sunt identificate și tălmăcite scopurile urmărite prin publicare și baza legală care este aplicată în scopul de a face accesibilă informația față de fiecare persoană cointereseată.
4. Mijloacele utilizate – sunt identificate instrumentele prin intermediul cărora informația va putea fi accesată și prelucrată
5. Modul în care sunt respectate drepturile subiecților de date cu caracter personal – sunt prezentate drepturile de care dispun persoanele fizice și modul în care acestea vor fi respectate, inclusiv eventualele excepții și derogări.

¹ <https://moldova.europalibera.org/a/finan%C8%9Be-partidel-campania-electoral%C4%83/31338470.html>

² <https://diez.md/2021/11/15/cec-i-a-lipsit-de-alocatii-de-la-bugetul-de-stat-pe-doua-partide-politice-ambele-sanctiuni-sunt-valabile-sase-luni/>

³ <https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-handbook-data-protection-ro.pdf>

6. Tipurile de subiecți de date cu caracter personal vizați – sunt prezentate tipuri de subiecți de date cu caracter personal despre care se vor publica informațiile.

Identitatea operatorului de date cu caracter personal

Comisia Electorală Centrală – în conformitate cu prevederile art. 1 din Codul Electoral, este un organ de stat independent, înființat pentru realizarea politicii electorale în scopul unei bune desfășurări a alegerilor, pentru supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Conform art. 16 din același cod, Comisia Electorală Centrală dispune de autonomie decizională (prin votul a 9 membri), dispune de buget, conturi trezoreriale.

În corespundere cu art. 22 din Codul Electoral,

- alin. (1), în calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală:
 - a) studiază modalitatea organizării și desfășurării alegerilor cu scopul de a perfecționa legislația și procedurile electorale;
 - c) elaborează regulamente și instrucțiuni menite să perfecționeze procedurile electorale;

- alin. (2) Comisia Electorală Centrală în calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale:
 - a) elaborează și emite actele normative necesare pentru aplicarea și respectarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;
 - i) studiază și monitorizează aplicarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, înaintează Parlamentului și Guvernului propuneri privind modificarea cadrului legislativ cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;
 - k) exercită alte atribuții de supraveghere și control al respectării legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Legii nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice.

După cum rezultă din normele vizate, Comisia Electorală Centrală dispune de prerogativa de reglementare și impunere a unor norme și proceduri privind modul de prelucrare a datelor cu caracter personal în partea ce vizează modul de raportare a raporturilor financiare de către partidele politice dar și a modului de afișare spre acces public nerestricționat a unor categorii de date cu caracter personal.

Conform art. 3 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, operatorul de date cu caracter personal – este persoana fizică sau juridică, de drept publică sau privat, inclusiv autoritatea publică care a stabilit de una singură sau împreună cu altele scopul și mijloacele de prelucrare a datelor cu caracter personal. Reieșind din atribuții prevăzute de Codul electoral și noțiunile stabilite de Lege nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, stabilim că Comisia Electorală Centrală reprezintă o autoritate publică cu drept de a stabili scopurile și mijloacele de prelucrare a datelor cu caracter personal în procesul de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, în acest sens, având calitatea de operator de date cu caracter personal.

A fost reținut că Comisia Electorală Centrală este operator de date cu caracter personal doar în cazul datelor colectate prin intermediul formularelor tipizate și a soluțiilor electronice, care au fost aprobate sau stabilite de către această autoritate⁴.

Categoriile de date cu caracter personal ce se intenționează a fi publicate

Conform art. 29 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, a fost stabilit că Comisia Electorală Centrală elaborează și aprobă formulare pentru rapoartele anuale privind gestiunea financiară, care trebuie să conțină informații cu privire la: toate donațiile oferite partidului politic, inclusiv suma donată, *identitatea donatorului (numele/prenumele deplin, denumirea și forma organizatorică), domiciliul/sediul și ocupația/locul de muncă sau genul de activitate* iar conform alin. (3) din același articol, se indică că inclusiv *identitatea donatorilor și sumele donate*, și informațiile concludente (concluziile) din rapoartele (opiniile) de audit independent se plasează pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale termen de 48 de ore de la recepționarea și acceptarea lor, precum și pe paginile web ale partidelor politice, în cazul existenței acestora.

Conform prevederilor art. 43 alin. (1) din Codul Electoral, au fost indicate datele cu caracter personal care urmează să se regăsească în raportul financiar de finanțare a campaniilor electorale care se aprobă de Comisia Electorală Centrală, după cum urmează:

- a) datele de identificare ale persoanei fizice sau juridice care a donat mijloace financiare;
- b) lista tuturor donațiilor primite, inclusiv natura și valoarea fiecărei donații în bani, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii;
- c) valoarea totală a donațiilor și numărul donatorilor;
- d) lista donațiilor rambursate ca urmare a depășirii plafoanelor stabilite la art. 41 alin. (2) lit. e);
- e) datele de identificare ale persoanei fizice sau juridice căreia i-au fost achitate mijloace financiare din contul „Fond electoral” și scopul cheltuielilor respective.

Totodată în conformitate cu prevederile art. 43 alin. (4) - (6) din Codul electoral, rapoartele financiare urmează a fi plasta pe pagina web cu respectarea legislației cu privire la protecția datelor cu caracter personal.

Având în vedere prerogativa stabilită la art. 22 alin. (2) lit. a) din Codul Electoral și art. 43 alin. (4) - (6) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a aprobat Hotărârea nr. 4401/2015 prin care a fost aprobat Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali, aprobat prin Hotărârea nr. 2704/2019, Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului, aprobat prin Hotărârea nr. 4176/2020.

Potrivit actelor normative menționate, informația conținută în *rapoartele partidelor politice/concurenților electorali/grupurilor de inițiativă privind veniturile acumulate și cheltuielile efectuate, inclusiv identitatea donatorilor și sumele donate*, și informațiile concludente (concluziile) din rapoartele (opiniile) de audit independent *sunt plasate pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale în termen de 48 de ore de la recepționarea și acceptarea lor.*

⁴ https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp169_ro.pdf

Mai mult, conform pct. 67 din Hotărârea nr. 4401/2015 se prescrie că raportul privind gestiunea financiară a partidului politic se prezintă Comisiei Electorale Centrale atât în formă electronică prin intermediul SSI „Control Financiar” cât și pe suport de hârtie în două exemplare conform modelului aprobat la anexa nr. 8.

Modelul în care sunt perfectate rapoartele financiare cuprinde consemnarea obligatorie a următoarelor categorii de date cu caracter personal:

Cotizații de membru de partid:

- a)** numele, prenumele membrului;
- b)** IDNP;
- c)** anul nașterii;
- d)** domiciliul;
- e)** ocupația;
- f)** sursa de venit;
- g)** data;
- h)** suma.

Donații de la persoane fizice din țară/ din afară:

- a)** numele, prenumele donatorului;
- b)** IDNP;
- c)** domiciliul;
- d)** locul de muncă;
- e)** ocupația;
- f)** data;
- g)** suma: persoane fizice membri de partid sau alte persoane fizice;
- h)** forma donației: în numerar sau prin transfer.

Subsecvent, conform pct. 30) din Hotărârea nr. 2704/2019, desprindem că *raportul privind finanțarea campaniei electorale va fi prezentat conform termenelor și modelelor stabilite la pct. 24) – 27) din Regulament, atât în formă electronică, cât și pe suport de hârtie în două exemplare, semnate de către trezorerierul și concurentul electoral. La recepționarea raportului, organul electoral va indica pe formularele prezentate data și ora recepționării acestuia și va înmâna un exemplar concurentului electoral, iar conform pct. 26), raportul privind finanțarea campaniei electorale, al cărui model este dat în Anexa nr. 4, reprezintă o informație totalizatoare pentru o anumită perioadă, care cuprinde inclusiv: a) borderoul donațiilor de la persoanele fizice primite în numerar; b) borderoul donațiilor rambursate ca urmare a depășirii plafoanelor stabilite de Codul electoral; c) borderoul donațiilor oferite în mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii.*

În aceeași ordine de idei, pct. 20 din Hotărârea nr. 4176/2020, stabilește că donațiile prin operațiuni bancare pot fi efectuate prin intermediul conturilor de card bancar deschise în băncile din țară sau de peste hotare și/sau prin virament (transfer bancar) în contul „Fond electoral”. Donațiile prin virament se confirmă prin documente primare întocmite de instituțiile financiare naționale care au încasat și au efectuat viramentul, sau de concurentul electoral, în cazul donațiilor de peste hotare, cu indicarea obligatorie a numelui, prenumelui, IDNP (în cazul persoanelor fizice), datei, lunii, anului nașterii, funcției deținute (ocupației), locului de muncă, denumirii, IDNO (în cazul persoanelor juridice), precum și a destinației plății.

Așadar, datele cu caracter personal sunt prelucrate (colectate, stocate și utilizate) de către Comisia Electorală Centrală, având la bază prevederile legale: art. 25 alin. (3) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, art. 22 alin. (2) lit. a) și art. 43 alin. (4) – (6) din Codul Electoral și Hotărârea 4401/2015 pentru aprobarea Regulamentului privind finanțarea partidelor politice, Hotărârea nr. 2704/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali, Hotărârea nr. 4176/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind finanțarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului

Mai mult, conform prevederilor art. 29 alin. (3) din Legea nr. 294/2007, se indică expres faptul că **rapoartele financiare** ale partidelor politice privind veniturile acumulate și cheltuielile efectuate inclusiv **identitatea donatorilor** și sumelor donate **sunt publice**.

Scopul și temeiul legal al prelucrării datelor cu caracter personal

În corespundere cu prevederile art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal este stabilită sarcina față de operatorii de date cu caracter personal că datele care fac obiectul unei prelucrări trebuie să fie prelucrate corect și conform prevederilor legii.

În prezent, pe portalul <https://finante.cec.md/reports.aspx> gestionat de Comisia Electorală Centrală, din SSI „Control Financiar” sunt publicate extrase pentru perioadele de referință care cuprind aceleași categorii de date care au fost consemnate în raportul financiar al partidului politic, fiind publicate: numele, prenumele, sursa de venit, data și suma iar categoriile de date precum: IDNP, domiciliu, locul de muncă, ocupația – sunt depersonalizate⁵ prin aplicarea unui regim automatizat de substituire a variabilelor reale ale datelor cu caracter personal cu caractere simbol.

Mai mult, în majoritatea absolută a cazurilor, din informația publicată pe portalul web: numele și prenumele, în lipsa unor date suplimentare - nu poate duce la stabilirea identității persoanei fizice sau subiectului de date la care se referă datele, complementar celor evocate servesc și prevederile art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, care stabilesc că datele cu caracter personal care fac obiectul unei prelucrări, trebuie stocate într-o formă care să permită identificarea subiecților de date cu caracter personal, pe o perioadă ce nu va depăși durata necesară atingerii scopurilor pentru care sunt colectate și ulterior prelucrate. Astfel, lipsește atât posibilitatea identificării subiecților de date dar și perioada rezonabilă de stocare (dezvăluire) în spațiu public a unor astfel de date.

În contextul celor menționate, conchidem cert faptul că legislația de referință nu prevede expres necesitatea de depersonalizare a categoriilor de date cu caracter personal indicate supra.

Totuși, pentru respectarea cerințelor prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. c) din Legea nr.133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, care stabilesc că datele cu caracter personal care fac obiectul unei prelucrări, trebuie să fie adecvate, pertinente și ne-excesive scopului pentru care sunt prelucrate, categoriile de date precum: IDNP, domiciliu și data luna și anul nașterii, locul de muncă urmează a fi depersonalizate⁶, însă, felul în care au fost puse în aplicare cerințele privind protecția datelor cu caracter personal, aduc un dezechilibru în ceea ce privește respectarea în deplină măsură a prevederilor:

- art. 29 alin. (3) din Legea nr. 294/2017, or, norma de referință indică expres faptul publicării rapoartelor privind situația financiară în întregime inclusiv a identității donatorilor, ultima parte a cerinței legale ne având un caracter limitativ, ci mai degrabă de precizare.
- art. 43 alin. (1) din Codul electoral, care indică expres că se publică datele de identificarea ale persoanei fizice.

⁵ Conform art. 3 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, *depersonalizarea datelor* reprezintă modificarea datelor cu caracter personal astfel încât detaliile privind circumstanțele personale sau materiale să nu mai permită atribuirea acestora unei persoane fizice identificate sau identificabile ori să permită atribuirea doar în condițiile unei investigații care necesită cheltuieli disproporționate de timp, mijloace și forță de muncă;

⁶ <https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=1270> avizul grupului de lucru

În cele din urmă constatăm că ne-publicarea datelor de identificare aduc atingere următoarelor scopuri urmărite de aceste prevederi legale:

- asigura transparența în cazul finanțării partidelor politice și campaniilor electorale;
- combate fenomenul de susținere a finanțării dirijate/coordonate din partea beneficiarilor efectivi;
- asigura drepturile salariaților la remunerare și la repudiere prin eventuala implicare forțată la susținerea anumitor partide politice sau concurenți electorali;
- asigura drepturile salariaților privitor la interdicția angajatorilor de a prelucra (utiliza) datele cu privire la convingerile politice ale salariaților;
- combaterea fenomenului finanțării ilegale;
- oferi posibilitatea de a verifica corectitudinea indicării datelor de către subiecții de date la care se referă aceste informații, fapt care constituie cerințe prevăzute de art. 12, 13, 14 și 16 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, respectarea dreptului a fi informat, de acces la date și de opoziție și de intervenție asupra propriilor date;
- oferirea posibilității identificării „relațiilor de cartel” pe criterii politice, a conducătorilor unor întreprinderi de drept public sau privat, de a ocoli/frauda procedura de cotizare și donare benevolă și nesilită de împrejurările de subordonare în ordinea raporturilor de muncă, unde angajatorul are o poziție dominantă;
- excluderea situațiilor de includere frauduloasă a datelor cu caracter personal din numele unor persoane neîmputernicite.

Așadar, pentru a echilibra modul de prelucrare a datelor la publicarea rapoartelor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale, pentru a putea atinge scopul ce derivă din normele indicate, pentru a putea identifica subiectul de date cu caracter personal ar fi necesar de a afișat următoarele categorii de date: numele, prenumele, locul de muncă, funcția/ocupația și ultimele 4 cifre din IDNP. Acest fapt ar permite pe de o parte de a îndeplini cerințele Legii privind partidele politice și Codului electoral de a asigura transparența finanțării partidelor politice și campaniilor electorale, iar pe de altă parte, de a minimiza riscul expunerii datelor ne-necesare/excesive, care nu sunt compatibile cu scopurile urmărite precum: adresa de domiciliu, data luna și anul nașterii și IDNP-ul deplin.

Legea Supremă a Republicii Moldova, statuează la art. 28 obligația Statutului de a respecta Dreptul la viața intimă, familială și privată iar la art. 34 alin. (2), statuează obligația Statului de a informa societatea pe chestiuni de interes public și de interes personal. În acest context reținem că aceste două drepturi sunt fundamentale însă nu sunt absolute, or, coroborarea chintesenței juridice ale acestora prezumă aplicarea proporțională și echilibrată a acestor 2 Drepturi concurente.

În context, a se reține și faptul că Convenția Europeană pentru Drepturile Omului la art. 8 alin. (2) și art. 10 alin. (2), stabilește anumite exonerări de echilibru care pot fi aplicate de către Statele membre, atunci când este vizat Dreptul la viața privată și de familie vs Dreptul la informare și libertatea de exprimare. Valoarea de declin în această proporție fiind interesul public care primează atunci când este vizată viața privată și viceversa, Dreptul la viața privată primează atunci când datele nu sunt de interes public dar urmărește curiozitatea unui individ sau grup de indivizi.

Totuși, pentru a respecta exigențele prevăzute la art. 8 alin. (2) din CEDO, este necesar de a face triplul test: dacă măsura este prevăzută de lege, dacă protejează un interes public și dacă este necesară într-o societate democratică.

- a) *dacă măsura este prevăzută de lege* - prevederile normelor materiale care impune prelucrarea datelor cu caracter personal ale persoanelor fizice care oferă cotizații/donații partidelor politice, sunt prevăzute la art. 29 alin. (3) din Legea nr. 294/2007 și pct. 66 din Hotărârea nr. 4401/2015 emisă de Comisia Electorală Centrală iar finanțarea campaniilor electorale fiind prevăzută la art. 43 alin. (1) din Codul electoral.

Reținem că atât prevederile din Codul electoral cât și prevederile din Legea nr. 294/2007, conțin norme contradictorii, deoarece pe de o parte indică faptul că se publică inclusiv identitatea finanțatorului fără a indica clar care anume date trebuie publicate deoarece legislația în vigoare nu definește noțiunea de date de identificare, iar pe de altă parte indică că publicarea se va realiza cu respectarea Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal. Deci, putem concluziona că normele de referință nu îndeplinesc cerințele de previzibilitate a actului normativ.

- b) *dacă protejează un interes public* – în conformitate cu prevederile art. 1 din Codul electoral, *drept electoral* este dreptul constituțional al cetățeanului de a alege, de a fi ales și de a-și exprima prin vot atitudinea *privind cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu și/sau în probleme locale de interes deosebit*. Mai mult, sistemul electoral reprezintă unul dintre mecanismele primordiale care asigură edificarea statului de drept iar încrederea cetățeanului în sistemul electoral nu poate fi atinsă fără de transparența în procesul decizional și finanțarea partidelor politice. În același context se remarcă și noțiunea de interes public prevăzută la art. 2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, care statuează că interes al societății (și nu simpla curiozitate a indivizilor) față de evenimentele ce țin de exercitarea puterii publice într-un stat democratic sau față de alte probleme care, în mod normal, trezesc interesul societății sau al unei părți a ei. În concluzia acestor deziderate putem concluziona că activitatea de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, constituie informație de interes public⁷.
- c) *Dacă este necesară într-o societate democratică* – publicarea informațiilor privind identitatea persoanelor care alocă cotizații sau donații și a locului de muncă/ocupației, este necesară pentru a putea eradica fenomenul de finanțare ilegală a partidelor politice și/sau a campaniilor electorale, or, instrumentele ordinare de până acum au demonstrat ineficiența pentru a stopa acest flagel, iar lipsa de transparență în ceea ce privește rapoartele de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale au propulsat punerea în aplicare a unor mecanisme care fraudează atât echidistanța exercițiului electoral cât și utilizarea frauduloasă a datelor cu caracter personal.

În același context, în susținerea necesității de a publica datele persoanelor fizice ce oferă cotizații sau donații partidelor politice și/ sau concurenților electorali, servesc și cerințele indicate la art. 3, 11, 12, 13 și 14 din Recomandarea Rec (2003) 4 a Comitetului de Miniștri pentru statele membre cu privire la regulile generale contra corupției în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale⁸, după cum urmează:

Articolul 3 Principiile generale ale donațiilor

- a. Măsurile adoptate de state ce reglementează donațiile în contul partidelor politice trebuie să ofere norme specifice pentru a:
- evita conflictele de interese;
 - asigura transparența donațiilor și pentru a evita donațiile secrete;
 - evita prejudicii aduse activității partidelor politice;
 - asigura independența partidelor politice.
- b. Statele:
- trebuie să se asigure de faptul că donațiile în contul partidelor politice se fac pe cale publică, în special donațiile care depășesc o anumită limită stabilită;
 - vor examina posibilitatea adoptării unor reguli care să stabilească o limită pentru donațiile în contul partidelor politice;
 - vor adopta măsuri care să împiedice depășirea limitelor stabilite pentru donații.

⁷ https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp169_ro.pdf

⁸ Recomandarea Rec (2003) poate fi găsită la această adresă electronică https://cna.md/public/files/recomandarea_finantarea_partidelor_politice_rom.pdf

Articolul 11 Rapoarte financiare

Statele vor cere partidelor politice și persoanelor juridice care au legătură cu partidele politice, menționate în Articolul 6 să ducă registre contabile și să întocmească rapoarte financiare corespunzătoare. Rapoartele partidelor politice trebuie să fie extinse pentru a include, după caz, informația contabilă a entităților menționate în Articolul 6.

Articolul 12 Evidența donațiilor

- a. Statele vor cere ca în registrele contabile ale partidelor politice să fie specificate toate donațiile primite de către partide inclusiv natura și valoarea fiecărei donații.
- b. În cazul donațiilor ce depășesc o anumită valoare, finanțatorii vor fie identificați în datele de evidență.

Articolele 13 Obligația de a prezenta rapoartele financiare și de a le face publice

- a. Statele trebuie să ceară ca partidele politice să prezinte informația de contabilitate, menționată în Articolul 11, sistematic, și cel puțin o dată pe an, autorității independente menționate în Articolul 14.
- b. Statele vor cere de la partidele politice sistematic, dar cel puțin o dată pe an, să facă publică informația contabilă menționată în Articolul 11 sau cel puțin un rezumat al acelei informații inclusiv informația cerută în Articolul 10, în modul corespunzător, și în Articolul 12.

Articolul 14 Monitorizare independentă

- a. Statele trebuie să se asigure de faptul că monitorizarea independentă a finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale este realizată.
- b. Monitorizarea independentă va include supravegherea datelor contabile ale partidelor politice și a cheltuielilor aferente campaniei electorale precum și prezentarea și publicarea acestora.

În acord cu textul Recomandării, desprindem expres necesitatea uniformizării practicilor de publicare a datelor despre finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin asigurarea transparenței și afișarea obligatorie a rapoartelor financiare care includ și datele contribuabililor, care să ofere persoanelor cointeresate inclusiv mediului asociativ, posibilitatea de a efectua un control independent și echidistant privind respectarea cerințelor de finanțare a partidelor politice.

Mijloacele utilizate

Datele cu caracter personal ce vizează subiecții de date cu caracter personal în calitate de susținători cu cotizații și/sau donații ale partidelor politice, urmează a fi publicate prin intermediul sistemului informațional SSI „Control Financiar” prevăzut de pct. 67 din Hotărârea 4401/2015.

Informația se prezintă din SSI „Control Financiar” prin intermediul platformei web <https://finante.cec.md/reports.aspx>. Datele se prezintă sub forma unor fișiere generate după an și tip de raport, în format pdf ceea ce nu permite în mod corespunzător de a sistematiza și utiliza aceste date pentru a putea face verificări statistice după anumite criterii.

A fost constatat că din informațiile accesibile în public, în perioada 2020 – curent, de când a fost pusă în aplicare SSI „Control Financiar”, nu au fost înregistrate/declarată incidente de securitate în sensul legislației privind protecția datelor cu caracter personal prin intermediul acestui modul.

Modul în care sunt respectate drepturile subiecților de date cu caracter personal

Drepturile subiecților de date cu caracter personal la prelucrarea datelor cu caracter personal în cazul rapoartelor financiare ale partidelor politice și ale campaniilor electorale, sunt respectate în deplină măsură, or, cadrul legal evocat supra, nu prevede exonerări și/sau derogări de la cerințele Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Mai mult, dreptul la informare a subiecților de date cu caracter personal a fost realizat la etapa fundamentării actelor normative de rigoare care impun cerința de publicare a rapoartelor financiare ale partidelor politice și finanțarea campaniilor electorale.

Tipurile de subiecți de date cu caracter personal vizați

În conformitate cu noțiunile prevăzute la art. 3 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, subiectul de date este definit ca orice persoană fizică care poate fi identificată direct sau indirect cu ajutorul datelor cu caracter personal, care pot fi orice informații care identifică sau care poate duce la identificarea acestei persoanei fizice.

Conform art. 1 din Legea nr.133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, dreptul la viața privată în legătură cu prelucrarea datelor cu caracter personal este asigurată doar persoanelor fizice. Persoanele juridice nu beneficiază de această protecție, indiferent de forma de organizare: societate cu răspundere limitată, societate pe acțiuni, instituție/întreprindere de stat, autoritate publică, organizație necomercială (asociație obștească/instituție privată etc.), inclusiv formelor de organizare juridice în care subiectul de drept se prezintă ca persoană fizică: de tipul profesiilor liberare (avocat, executor judecătoresc, întreprindere individuală etc.).

Așadar, în cazul operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal vor fi vizați subiecții de date – în calitate de persoane fizice care oferă cotizații sau donații către partidele politice și în cadrul finanțării campaniilor electorale. Este de menționat că datorită faptelor în care sunt implicate aceste persoane – cotizații sau donații, datele de identificare ale acestor persoane cad sub incidența interesului public. Mai mult, contribuțiile acestor persoane, fie că sunt cotizații sau donații, în mod implicit sunt îndreptate spre dezvoltarea voinței politice a partidelor politice și la formarea opiniei publice. Astfel, subiecții de drept în calitate de contribuabili, trebuie să admită un grad mai mare de ingerință în viața privată, atât timp cât activitățile în derulare sunt strâns legate de faptele publice și de viața publică.

Concluzii și recomandări:

Intenția CEC de a publica datele cu caracter personal cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, a fost verificată în raport cu cerințele din domeniul protecției datelor cu caracter personal care au menirea de a asigura balanța justă și necesară între cele două drepturi concurente: Dreptul de acces la informație și libertatea de exprimare și Dreptul la viața intimă, familială și privată a persoanelor fizice, dar și pentru a exclude admiterea unor ingerințe nejustificate în viața privată a subiecților de date.

Această verificare, reprezintă una dintre condițiile stabilite de art. 23 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, care la rândul său se regăsește și în cadrul juridic european la art. 35 din REGULAMENTUL (UE) 2016/679 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)⁹, ceea ce ne permite să afirmăm că la etapa de concepere a oportunității aprobării puterii discreționare privind publicarea datelor cu caracter personal ce vizează finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale, s-a luat în calcul cerințele legale naționale dar și cele mai bune practici la nivel european.

Evaluarea impactului asupra protecției datelor cu caracter personal, a permis deducerea următoarelor **concluzii**:

1. Având în vedere poziția persoanelor, implicarea acestora în activitățile publice prin finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, amploarea evenimentelor, impactul asupra societății, eventualul interes al actorilor politici de a evita sau mima cadrul de reglementare, persistența fenomenului de spălare a banilor și finanțare a partidelor politice din surse ilicite, interesul manifestat de societate față de aceste trebuințe publice – califică că datele cu caracter personal privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, ca fiind de interes public;
2. Publicarea și/sau oferirea spre acces nerestricționat către persoanele interesate a datelor cu caracter personal de interes public, se va efectua corect și conform prevederilor legii, având în vedere sarcinile și prerogativele identificate, în conformitate cu articolul 4 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 133/2011;
3. Publicarea datelor cu caracter personal se va realiza în scopurile determinate și stabilite de Codul electoral, Legea privind partidele politice și Hotărârile CEC cu nr: 4401/2015; 2704/2019 și 4176/2020, în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 133/2011;
4. Categoriile de date cu caracter personal care vor fi publicate, sunt pertinente și indispensabile pentru asigurarea transparenței, legalității și coerenței finanțării partidelor politice și campaniilor electorale, necesitatea publicării fiind caracterizată de lipsa unor altor mijloace mai puțin intruzive pentru viața privată la atingerea scopului scontat, în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 133/2011.
5. Datele cu caracter personal vor fi stocate inițial în forma autentică, după care se va aplica algoritmul de pseudonimizare a unor categorii de date pentru a fi oferite spre acces nerestricționat, în conformitate cu 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 133/2011.
6. Stocarea (oferirea accesului spre acces public nerestricționat) datelor cu caracter personal se va realiza pe un termen de 5 ani de zile pentru atingerea scopului – satisfacerea interesului public privind modul în care au fost finanțate partidele politice partidele politice/concurenții electorali/grupurile de inițiativă, termenul de stocare a acestor date se va reexamina, având în vedere relevanța și actualitatea acestor date, pentru scopurile ulterioare, în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. b) și lit. e) din Legea nr. 133/2011.

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

7. Prelucrarea de date cu caracter personal se va realiza în temeiul obligației legale, dar și prerogativelor de autoritate publică centrală în domeniul electoral având în vedere drepturile, obligațiile ce revin Comisiei Electorale Centrale în calitate de operator de date și care au fost enunțate supra, în conformitate cu prevederile art. 5 alin. (5) lit. b) și lit. d) din Legea nr. 133/2011;
8. Drepturile subiecților de date cu caracter personal se va asigura în deplină măsură, fără aplicarea excepțiilor și restricțiilor, în conformitate cu prevederile art. 12, 13, 14, 16, 17 și 18 din Legea nr. 133/2011;

Recomandări:

Pentru a satisface interesul public asupra datelor din rapoartele financiare ale partidelor politice și rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale, dar și a asigura proporționalitatea ingerinței admise în viața privată a subiecților de date, se propune următoarele:

De ordin legislativ:

1. Legea nr. 294/2007 privind partidele politice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 42-44, art. 119) cu modificările ulterioare, art. 29 alin. (3) va avea următorul cuprins: (3) „Informația conținută în rapoartele anuale ale partidelor politice privind veniturile acumulate și cheltuielile efectuate, inclusiv numele și prenumele, ultimele patru cifre ale IDNP-ului sau ale altui cod unic atribuit în buletinul provizoriu, locul de muncă și funcția publică sau de demnitate publică ocupată dacă este cazul și sumele donate/cotizate, și informațiile concludente (concluziile) din rapoartele (opiniile) de audit independent sînt plasate pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale în termen de 48 de ore de la recepționarea și acceptarea lor, precum și pe paginile web ale partidelor politice, în cazul existenței acestora. Termenul de stocare și afișare a acestor date în spațiul public este de 5 ani, iar pe suporturile și mijloacele Comisiei Electorale Centrale pe un termen de 30 de ani. În intervalul termenelor de stocare, oricare persoană identificată poate solicita de la Comisia Electorală Centrală acces la rapoartele financiare, dacă urmărește un scop jurnalistic (care include orice cercetare a organizațiilor din domeniul asociativ sau mass-media).”
2. Codul electoral aprobat prin Legea nr. 1381/1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 451-463 art. 768) cu modificările ulterioare, articolul 43 alineatul 4 va fi completat cu următorul text: „În scopul respectării legislației privind accesul la informație și libertatea de exprimare și protecția datelor cu caracter personal, rapoartele publicate în condițiile alin. (8) vor conține deschise vizualizării rubricile ce includ datele și informațiile cu privire la donatori, inclusiv cele ce se referă la persoanele fizice, după cum urmează: numele și prenumele, ultimele patru cifre ale IDNP-ului sau ale altui cod unic atribuit în buletinul provizoriu, locul de muncă și funcția publică sau de demnitate publică ocupată dacă este cazul, precum și data donației, suma donată și modul efectuării donației. Accesul la celelalte categorii de date poate fi acordat la cerere entităților care urmăresc scopurile statutare cum ar fi: investigații jurnalistice, respectarea regimului declarării averii, monitorizarea procesului electoral și finanțării partidelor politice.”

De ordin organizatoric/tehnic

3. Aprobarea regulamentului privind ținerea SSI „Control Financiar”, în corespundere cu prevederile art. 16 din Legea nr. 71/2007 cu privire la registre și art. 9, 24 și art. 31 alin. (3) din Legea 467/2003 cu privire la informatizarea și la resursele informaționale de stat;
4. Desemnarea unei persoane responsabile cu protecția datelor cu caracter personal, în conformitate cu cerințele prevăzute la art. 25-25² din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal;
5. Modificarea extensie în care se prezintă informația din SSI „Control Financiar” din pdf în excel;
6. Stabilirea mecanismului de verificare și actualizare a datelor cu caracter personal ale persoanelor fizice ale căror date sunt indicate în rapoartele financiare, prin intermediul platformei guvernamentale de interoperabilitate Mconnect, în conformitate cu prevederile art. 6 alin. (3) din Legea 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate și art. 4 alin. (1) lit. d), art. 5 alin. (5) lit. d) din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal;
7. Includerea filtrelor de limitare a accesării datelor din afara hotarelor Republicii Moldova;
8. Includerea prescripțiilor de avertizare privind răspunderea civilă, contravențională și/sau penală în cazul utilizării frauduloase a datelor oferite spre acces public, în afara scopului pentru care sunt publicate aceste date;
9. Afișarea de comun cu extrasul din raportul financiar al partidului politic și a finanțării campaniilor electorale, a datelor registratorului care a introdus datele în SSI „Control Financiar”, pentru ca persoanele vizate să-și poată manifesta dreptul de intervenție și de opoziție direct către persoanele vizate.
10. Oferirea posibilității de căutare în SSI „Control Financiar” după criteriile de nume, prenume IDNP, pentru a putea oferi posibilitatea persoanelor fizice să verifice eventuala introducere frauduloasă a datelor care se referă la aceștia.

